

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, אשר נתן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה

תגדל בקרבנו הנשמה, יתרחב אור החיים שפקרבנו, בהיותנו יודעים, שכל היקום כלו יחיו המלאים הנם חטיבה אחת, שהשלימה המגמתית באה מקבוץ כל חלקיו יחד. האדם היולד לעמל, וזמני חיו המתחלפים בין מנוחת הלילה ליגיעת היום, והשכוי מעורר השחר, שלו יש בינה טבעית לעמד על המבחן להבחין בין יום ובין לילה, באמת פריאה אחת היא, רוח אחד הולך ומאחד את נפש האדם ואת נפש כל החיה כלה, באפנים גלויים ובאפנים סתומים, ובזמן שהאדם מתעלה, חס על ימיו, וממלא את תפקידו העליון, הרי כל הזמנים וכל הפרואים מתעלים על ידו. וחזון כללי זה מתגלה הוא לנו, עלידי היחש של הפרזה הזאת, השכוי, הקורא בקול להקצין נרדמים. במלוי תפקידו, לפני יצירתם של כל הפלים המעוררים למיניהם, אות הוא על השלמת תפקיד החיים ברוחניותם המתמלא מהמון היצורים, אשר כלם יחד עומדים להוציא אל הפעל את הדרתה של נשמת האדם העליונה, ההולכת ומתגפרת עם ימי החיים וחליפות הזמנים, הימים והלילות, עם חלוקי תפקידיהם. והגנו מברכים עליה בלב מלא רגשי קודש, לד' הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה. עולת ראה

10

לשכוי בינה

מי שת בטחות חכמה או מי נתן לשכוי בינה איוב לח, לו

מי שת, אחר שגמר לחשוב סדר הפרטים של הבראה, עורר אותו על שני עולמות שבם חבר את השמים עם הארץ, דהיינו את הרוחני עם הגשמי, אשר זה נפלא ונעלם מעין כל חוקר איך יתקשרו שני אלה דברים הרחוקים יחדיו, והם אחד בעולם הקטן שהוא האדם, ואחד בעולם הגדול, שקשר ג"כ השמים עם הארץ, על העולם הקטן אמר מי שת בטוחות חכמה, איך נתן חכמה שהיא דבר רוחני שמיימי בטיח של טיט ואדמה, דהיינו שהחכמה השמיימית נתונה בגויה חומרית ויהמרה בחמר סביב, ומי נתן לשכוי שהוא ללב השוכה וצופה נעלמים, בינה להבין צפונות, מי חבר הרוחני והגשמי והשכל והעפר יחדיו? מלבי"ם

20

ופירושו הלב נקרא שכוי בלשון המקרא דכתיב [איוב לח, לו] או מי נתן לשכוי בינה, והלב הוא המבין, ועל ידי הבינה אדם מבחין בין יום ובין לילה. ומפני שהתרנגול ג"כ מבין זה, שהרי הוא קורא בכל פעם באותו עת, ובערבי קורין לתרנגול שכוי, וגם יש בשמיעתו לאדם הנאה שיודע שהוא קרוב ליום והגיע עת לעמוד ממטנו, לפיכך תקנו ברכה [ברכות ס ע"ב] זו בשמיעת קול התרנגול. לבוש אורח חיים סימן מו

ברכת הנותן לשכוי בינה לפי פשוטה שכוי הוא התרנגול היודע בינה זו להבחין בין יום ובין לילה ר"ל בין אמצע היום לאמצע הלילה, דאל"כ מאי אולמיה על שאר בע"ח וכנז' בש"ץ. אך כפי דברי רבינו האר"י ז"ל בשער הכונות שכוי הוא סוד הגבורה שנקרא שכוי, ובחצי הלילה נמשכת הארת הבינה על הגבורה ואז היא מתמתקת, וידוע כי "לילה" נקרא קודם חצות ו"לילה" אחר חצות, על כן מברכין ברכה זו אחר חצות לילה ואילך ע"ש. בן איש חי

30

להבחין בין יום ובין לילה

ראה אנכי נותן כו' היום. פי' שהבחירה ביד האדם לבחור טוב או רע. ואמר אא"ז מו"ר ז"ל ש"ז מברכין הנותן לשכוי בינה כו'. ונראה פי' היום שיש בכל יום בחירה חדשה. כי אחר שחוטא האדם מסתלקת הבחירה מהאדם כמ"ש ז"ל הרשעים ברשות לבם. ומ"מ הקדוש ברוך הוא מחדש בכל יום מ"ב ונותן בחירה חדשה לאדם בכל יום שיוכל להיות טוב מחדש כמ"ש לא יכשל בה ביום שובו כו': שפת אמת דברים פרשת ראה